

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

4-ORG-2024

15.01.2024

Către:

***Consiliul Superior al Magistraturii
Doamnei Președinte Judecător Denisa-Angelica STĂNIȘOR¹,***

Stimată Doamnă Președinte,

Uniunea Națională a Barourilor din România, persoană juridică de interes public, în baza hotărârii Comisiei Permanente din data de **11.01.2024**, adoptată în urma consultării tuturor decanilor barourilor din țară, vă înaintează prezentul:

MEMORIU

prin care vă solicităm, ca în baza prerogativelor prevăzute de **art. 146 lit. e)** din Constituție și **art. 34 din Legea 47 /1992**, să sesizați Curtea Constituțională a României în vederea constatării existenței unui conflict de natură constituțională între Guvernul României, pe de o parte și autoritatea judecătorească reprezentată prin Consiliul Superior al Magistraturii, pe de altă parte.

MOTIVE

1. Expunerea situației faptice și interesul demersului formulat

Începând cu luna iunie **2023**, sistemul judiciar a fost grav perturbat ca urmare a protestelor declanșate de instanțele judecătorești, care au decis amânarea judecării tuturor cauzelor considerate ca neavând un caracter urgent, precum și amânarea efectuării procedurilor prealabile fixării primului termen de judecată în aceste cauze. În momentul de față, activitatea majorității judecătoriilor și tribunalelor din țară este afectată în urma măsurii de

¹ Sesizări similare au fost trimise către Președintele României, Primul Ministru, Președinții Senatului și Camerei Deputaților

protest adoptată prin hotărâri ale adunărilor generale din luna decembrie **2023** și menținută prin hotărârile adoptate în luna ianuarie **2024**.

Încă de la începutul acestor proteste, UNBR a transmis autorităților și a comunicat public o scrisoare deschisă în care afirmă că recunoaște și susține legitimitatea revendicărilor judecătorilor, procurorilor și ale personalului auxiliar, însă problemele cu care se confruntă fiecare profesie juridică, indiferent de gravitatea acestora, trebuie să își găsească soluții care să evite afectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Suspendarea repetată a activității instanțelor pe termen nelimitat nu reprezintă un mijloc adecvat și eficient pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă sistemul judiciar.

Poziția exprimată public de către UNBR și apelul adresat Guvernului și autorității judecătorești nu au fost de natură să ducă la rezolvarea problemei semnalate, astfel că începutul anului **2024** este în continuare afectat de blocajul sistemului judiciar, fără a se preconiza o soluție concretă pentru reluarea activității tuturor instanțelor judecătorești.

UNBR, în calitate de persoană juridică de interes public, are obligația ca în numele avocaților să promoveze și să apere drepturile și libertățile cetățenilor, printre care cel mai important este dreptul la un proces echitabil, soluționat într-un termen rezonabil.

În lumina acestui deziderat, UNBR apreciază că, atât timp cât dialogul instituțional nu a fost de natură să ducă la rezolvarea situației, singurul demers juridic care poate avea ca efect soluționarea problemelor divergente dintre autoritatea executivă și autoritatea judecătorească, îl constituie sesizarea Curții Constituționale în vederea dezlegării unui posibil conflict de natură constituțională.

Art. 146 lit. e) din Constituție nu conferă Curții Constituționale atribuția de a constata doar existența conflictelor juridice de natură constituțională, ci și pe aceea de a soluționa aceste conflicte. Prin urmare, în exercitarea atribuției sale, Curtea va indica conduita de urmat de către autoritățile publice implicate în conflict. Potrivit jurisprudenței sale constante, odată constatat un conflict juridic de natură constituțională, Curtea Constituțională, în virtutea dispozițiilor **art. 142 alin. (1)** din Constituție, potrivit cărora «este garantul supremației Constituției», are obligația să soluționeze conflictul, arătând conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze. (C.C.R - Decizia nr. 26/2019).

2. Elementele conflictului de natură constituțională

2.1. Autoritățile publice aflate în conflict

Conform **art. 146 lit. e)** din Constituție, conflictul de natură constituțională intervine între autoritățile publice. **Titlul III** din Constituție definește autoritățile publice, în speță fiind implicate Guvernul și autoritatea judecătorească. Apreciem că din cadrul autorității judecătorești, instituțiile implicate în conflict sunt instanțele judecătorești, după cum vom dezvolta în cele ce urmează. Autoritatea judecătorească este reprezentată de Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit rolului definit de art. 133 alin. 1 din Constituție.

2.2. Conflictul dintre Guvern și autoritatea judecătorească, respectiv instanțele judecătorești

Prin hotărârile adunărilor generale ale instanțelor, comunicate public pe portalul instanțelor de judecată, s-a decis amânarea judecării tuturor cauzelor care nu au un caracter urgent, precum și amânarea procedurilor administrative prealabile fixării primului termen de judecată, până la momentul la care Guvernul va reveni asupra măsurilor dispuse prin **art. VIII și IX din OUG nr. 115/2023**.

La baza adoptării hotărârilor adunărilor generale ale instanțelor prin care s-a decis amânarea judecării tuturor cauzelor care nu au un caracter urgent, a stat adresa **C.S.M. nr. 23701/14.12.2023**. Prin acest act, C.S.M. sesizează Ministerului Justiției că **art. VIII din OUG nr. 115/2023** (aflată la acel moment încă în faza de proiect) este în contradicție flagrantă cu Constituția României prin faptul că încalcă independența justiției, ignoră dreptul fundamental la un proces echitabil, este profund discriminatorie, încalcă principiul separației puterilor în stat prin nesocotirea efectelor hotărârilor judecătorești de către puterea executivă. C.S.M. afirmă prin aceeași adresă că actul normativ menționat constituie o manifestare abuzivă a prerogativelor normative ale autorității executive și constituie o imixtiune nepermisă a puterii executive în activitatea de înfăptuire a justiției.

Concluzia exprimată de C.S.M. este că acest proiect de act normativ (în prezent intrat în vigoare) generează fără îndoială premisele unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea executivă și autoritatea judecătorească și va deschide calea sesizării Curții Constituționale pentru soluționarea acestui conflict.

Refuzul instanțelor de a judeca alte cauze decât cele urgente, prin invocarea motivelor dezvoltate prin adresa C.S.M. **nr. 23701/14.12.2023**, corelat cu pasivitatea Guvernului de a da curs solicitărilor formulate, a creat un conflict de natură constituțională evident între autoritatea judecătorească și Guvernul României.

Conform jurisprudenței Curții Constituționale, există un conflict de natură constituțională între autorități publice, atunci când o autoritate publică își declină competența sau refuză să îndeplinească anumite acte care intră în obligațiile ei. (C.C.R., Decizia nr. 53/28.01.2005). De asemenea, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției (C.C.R., Decizia nr. 901/2009).

Curtea Constituțională s-a declarat competentă de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea. (C.C.R., Decizia nr. 270/2008)

În același sens, Curtea Constituțională a arătat că în soluționarea conflictelor de natură constituțională trebuie avute în vedere prevederile **art. 1 alin. (3), (4) și (5)** din Constituție, în conformitate cu care România este stat de drept, organizat potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească, stat în care respectarea constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, iar colaborarea între autoritățile/instituțiile statului se fundamentează pe principiul colaborării loiale și al respectului reciproc (C.C.R., Decizia nr. 460/2013, Decizia nr. 261 /2015, Decizia nr. 68/2017, Decizia nr. 611/2017).

Una dintre condițiile realizării obiectivelor fundamentale ale statului român o constituie buna funcționare a autorităților publice, cu respectarea principiilor separației și echilibrului puterilor, fără blocaje instituționale. (C.C.R., Decizia nr. 460/2013, Decizia nr. 261/2015, Decizia nr. 68/2017).

Așa cum s-a arătat prin Decizia C.C.R. nr. 68/2017, un rol decisiv în pronunțarea soluției îl are situația factuală, a cărei judicioasă determinare constituie premisa analizei efectuate de Curtea Constituțională. În exercitarea acestei atribuții, Curtea nu face un control abstract al constituționalității conduitei autorităților publice implicate în conflict, ci ea decide asupra unui conflict concret, generat de un anumit act/fapt/acțiune/inacțiune, conflict pe care are obligația de a-l soluționa, sancționând abaterea de la normele constituționale. Pentru a decide cu privire la existența sau nu a conflictului, Curtea, după ce a determinat cadrul și limitele competențelor constituționale și legale ale autorităților aflate în conflict, urmează să stabilească starea de fapt, respectiv să deceleze în funcție de datele concrete ale speței acea conduită (acte, fapte, acțiuni, inacțiuni) care a constituit sau nu sursa conflictului.

Curtea Constituțională, în virtutea dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora ea „este garantul supremației Constituției”, are obligația să soluționeze conflictul, arătând conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se

conformeze. Efectele deciziei Curții nu pot viza decât actele, acțiunile, inacțiunile sau operațiunile ce urmează a se îndeplini în viitor de către autoritățile publice implicate în conflictul juridic de natură constituțională.

În lumina jurisprudenței Curții Constituționale, apreciem că există un vădit conflict de natură constituțională între Guvern și autoritatea judecătorească, respectiv instanțele judecătorești, generat de refuzul celor din urmă de a-și îndeplini atribuțiile ca urmare a adoptării de către puterea executivă a unui act normativ pe care îl consideră prejudiciabil.

3. Concluzii

Având în vedere argumentele mai sus invocate, UNBR vă solicită să exercitați atribuțiile conferite de lege în vederea formulării unei sesizări a Curții Constituționale privind existența unui conflict de natură constituțională. Apreciem că doar Curtea Constituțională, în soluționarea conflictului, poate indica conduita de urmat de către autoritățile publice implicate în conflict, acesta fiind ultimul remediu posibil în vederea reluării funcționării normale a sistemului judiciar și asigurarea dreptului cetățenilor la un proces echitabil, soluționat într-un termen previzibil.

Dreptul public se supune principiului legalității, ceea ce înseamnă că atribuția Curții Constituționale de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională constituie un contencios obiectiv. Or, ceea ce contează într-un contencios obiectiv, mai ales când titularul cererii este o terță autoritate care nu se identifică cu cele indicate a se afla în conflict, este constituționalitatea conduitei sau a actului de drept public imputat (C.C.R., decizia nr. 26/2019), aspecte invocate în prezentul material.

Conform **art. 1 din Legea 304/2022**, Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției și contribuie la buna organizare și administrare a justiției prin atribuțiile și competențele sale. În baza acestor prevederi, C.S.M. are obligația de a adopta toate măsurile necesare în vederea deblocării situației existente în prezent în sistemul judiciar, printre care se regăsește și atributul Președintelui C.S.M. de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea conflictului de natură constituțională.

Cu deosebită considerație!

Președinte UNBR
Av. Traian Briciu

